

Prekenverkstedet

<http://www.israelmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

Pinsedag – 28. mai 2023

Prekentekest: Joh 20,19-23

Lesetekst I: 1 Mos 2,4-9

Lesetekst II: Apg 2,1-11 eller Rom 8,9-11

Pinsen

Pinsen kan være vanskelig at få «håndtag» på. Også for selv vante bibellæsere. Hvad var det nu lige jøderne fejrede, «da pinsedagen kom»? Det fremgår ikke så tydeligt af de bibelske skrifter. Men ligesom det ikke var tilfældigt, at Jesu død og opstandelse fandt sted under påsken, sådan er det heller ikke tilfældigt, at hans komme ved Helligånden finder sted netop under pinсен. Derfor er den jødiske indlejring måske et besøg værd, før prædikenen skal skrives.

Pinse som høstfest: klimaks og vendepunkt

Ved Sinaj bjerg fik Israel en høstkalender med tre valfartsfester (2 Mos 23,10-19). Den skulle værne dem mod hedenskabets frugtbarhedsguder, når de kom ind i det forjættede land. Samtidig fik festerne et frelseshistorisk indhold (3 Mos 23): Påsken fejrede byghøsten og udvandringen fra Egypten. Løvhyttefesten fejrede frugthøsten og Guds frelsende nærvær i ørkentiden. *Pinsens* frelseshistoriske betydning forbliver i første omgang usagt. I 3 Mos 23 har pinse *ikke engang et navn*, men kobles direkte på påskens høstperspektiv: Fra svingningen af byghøstens første neg for Herrens ansigt skal der tælles syv uger og så skal israelitterne bringe to svingningsbrød til templet, bagt af hvedehøstens førstegrøde. Heraf får pinse sit navn: *shavuot* = «uger», på hebraisk, *pentekoste* = «50» (dage) på græsk: ”pinse”.

Pinsen har ikke, som påske, sin egen dato, men er så at sige *hæftet på påsken*. Den bliver et klimaks for hele kornhøsten fra det første neg til det daglige brød. Pinsens ene festdag bliver påskens «punktum», sådan som samtidens rabbinere også så det. De bemærkede dog også, at pinsedag udgjorde et vendepunkt som begyndelse på den tid, hvor man skulle bringe førstegrøden af landets syv afgrøder op til templet indtil den store løvhyttefest (4 Mos 28,26; mBik 1,6).

Pinse som fest for pagten: klimaks og vendepunkt

Selvom pinsens frelsesperspektiv ikke bliver fremhævet i Det Gamle Testamente, er det tydeligt, at pagt slutningen ved Sinaj bjerg, skal tænkes med her. Det var netop ved pinsetid, at Moses fik lovens tavler på Sinaj bjerg (2 Mos 19,1). Sådan fejrer jøderne stadig pinse som festen for «lovens gave». Tosefta mener da også at vide, at man læste fra 2 Mos 19 i synagogen på

pinsedagen (tMeg 3,5). Jubilæerbogen fra det 2. årh.f.Kr. opfatter pinsen som festen for pagtslutningen ved Sinaj bjerg – og for både Noa- og Abrahampagten, der gik forud.

Også som frelseshistorisk fest *udspringer pinse af påske*. Gud frelste ikke bare folket *fra* noget (påske). Han frelste det *til* noget, nemlig til fællesskab med sig selv (pinse). Sådan er pinse påskens klimaks. Og samtidig et vendepunkt: For herfra går folket nu med Gud som Herre mod det forjættede land.

Med pagtslutningen som nøgle dukker tre perspektiver op: Gud giver sin lov til det folk, han har frelst (1). Den udgør betingelserne for den pagt (2), der bliver stiftet ved «pagts blod» stænket på folket (2 Mos 24). På basis af pagten flytter Gud ind hos sit folk (3): Han tager bolig i tabernaklet og udruster først Moses (2 Mos 34,29) og siden de 70 ældste med sin Ånd (4 Mos 11,16-25). Den sidste handling får Moses til at udbryde: «Gid hele Herrens folk var profeter, fordi Herren lagde sin ånd på dem».

Pinsen – og løftet om en ny pagt

Dette sidste perspektiv bliver senere også profeternes vision. For Israel holdt jo ikke Herrens pagt. Profeterne ser en ny og bedre pagt for sig. Den skal bygge på syndernes forladelse. Guds lov skal skrives i hjerter af kød. Til den tid vil Gud udgyde sin ånd over hele sit folk og rejse et nyt tempel, hvorfra levende vand skal strømme til alle menneskers velsignelse (Jer 31,31-34; Ez 11,19; 34-37; 47; Joel 3; Es 60,3).

ApG 2 = Sinaj 2

Det er disse løfter, der opfyldes, «da pinsedagen kom» (ApG 2) netop *den* pinse, hvor påsken havde fået sin evige opfyldelse ved Jesu død (på påskelammenes slagtedag) og opstandelse (på førstegrødens dag). Det, der udspillede sig for folks øjne i Jerusalem den dag, har været som at se «Sinaj 2». Tunger af ild, der fordelte sig på disciplene og satte dem i stand til at tale Guds ord på fremmede sprog, svarer til samtidige forestillinger om begivenhederne ved Sinaj bjerg: Hvordan Guds tale blev til synlige ildtunger (Filon i Dec 46-47), der delte sig op i 70 sprog (bShab 9,3). Rabbinerne så i tallet 70 (de 70 ældste) en henvisning til folkeslagene. Israels udvælgelse skulle i sidste ende være til folkeslagenes velsignelse.

Pinsen i den nye pagt: klimaks og vendepunkt

Også i den nye pagt hænger pinsen på påsken. Den frelse, Jesus vandt for os i påsken, bliver os til del i pinsen. Pinsedag giver m.a.o. ikke et billede af en slags åndelig maksimal-erfaring for særligt åndelige kristne. Pinsen er, ligesom påsken, en frelseshistorisk éngangsbegivenhed: På basis af den nye pagts forløsning i påsken, tager Gud selv på en tydelig måde bolig i den nye pagts folk, flytter ind i sit nye tempel, hvor loven nu skrives på hjerter og hvorfra det levende vand ved Guds kraft skal strømme ud i verden og bære frugt. Sådan er pinsen også i den nye pagt en ny begyndelse. Herfra begynder den nye pagts vandring på Guds mission i Åndens kraft med det Ny Jerusalem som mål.

På pinsedag tog Kristus ved sin Ånd bolig i sin kirke én gang for alle. Vi der ikke var med den dag, får del i den samme gave ved dåb og tro: «Omvend jer og lad jer alle døbe i Jesu Kristi navn til jeres synders forladelse, så skal I få Helligånden som gave».

Ved dåben blev vi bestænkede med den nye pagts blod til en god samvittigheds pagt (1 Pet 1,2; Hebr 10,22). Vi kan tænke på vores egen dåbsdag som vores personlige pinsedag. Nu gælder det så om at vandre med Jesus og leve i den relation hver eneste dag, så han kan bære frugt i os og ved os, indtil vi når frem til målet, vores sjæles frelse. Sådan som apostlene allerede

dengang viste os ved eget eksempel: ”De holdt fast ved apostlenes lære og fællesskabet, ved brødets brydelse og ved bønnerne” (Apg 2,42).

Joh 20,19-23 og pinsen

Tre korte bemærkninger til prædiketeksten:

1) Den opstandne Jesus dukker op bag lukkede døre. Det har intet at gøre med særligt esoteriske kvaliteter ved hans «opstandelseslegeme». Jesus kunne også *før* sin opstandelse gå på vandet f.eks.... Det har derimod alt at gøre med, at Jesus vil lære disciplene, at de fra nu af skal til at være sammen med ham på en ny måde, der hvor han har sat dem stævne ved sin Ånd, der hvor to eller tre er forsamlet i hans navn. De skal lære, at genkende ham i brødets brydelse. At han går med, også selvom han ikke er synligt til stede. For han og Faderen vil komme og tage bolig hos dem (og os) ved sin Hellige Ånd.

2) «Fred være med jer». Jesus har ved sin død og opstandelse vundet *shalom* med Gud for sit folk. *Shalom* betyder noget i retning af «helhed»: At der ikke er noget brud, ingen ubetalte regninger (jf. *leshalem* på hebraisk = «at betale»). Nu kan det hele og fulde fællesskab etableres (= pinse).

3) Jesus blæste Helligånden i dem. Der er tale om en forudgribelse af pinsedagen: Jesus blæser sit opstandelsesliv i dem – hans sejr over døden bliver deres. På baggrund af påskens frelse kan pinsens dybe åndelige fællesskab mellem Kristus og hans frelste etableres (jf. Rom 8,9-11). Samtidig udgør den nye pagts virkelighed et vendepunkt: Herfra begynder den nye pagts vandring med evangeliet til verdens ende i Åndens kraft. Som Faderen udsendte Kristus, bliver vi nu sendt ud – som Kristi legeme, Kristi krop. Det er en «Mission impossible» set fra et menneskeligt perspektiv. Vi kan ikke det dér med liv af døde. Men for Gud er alting muligt. Og den opstandne har lovet at gå med og blæse sit liv i døde ben – også ved vores ord. I lov og evanglium.

Jan Holm Mortensen

Sogneprest ved Kristkirken i Kolding, tidl. misjonsprest i Israel

jhm@km.dk